

ליקוטי מוהר"ן קמא ו'- מי שרוצה לילך בדרכי התשובה צריך להיות בקי ב"רצוא" בקי ב"שוב"

[ד] וכשרוצה אדם לילך בדרכי התשובה, צריך להיות בקי בהלכה, וצריך להיות לו שני בקיאות, הינו בקי ברצוא, בקי בשוב, כמו שקתוב: 'זכאה מאן דעיל ונפיק' (זהר וניקהל ריג: , האזינו רצב.):

וזה בחינת (תהלים קל"ט): "אם אסק שמים שם אתה", בחינת עיל, בחינת בקי ברצוא. "ואציעה שאול הנד", בחינת ונפיק, בחינת בקי בשוב.
וזה (שיר - השירים ו):

"אני לדודי ודודי לי". "אני לדודי", זה בחינת עיל. 'דודי לי' זה בחינת ונפיק. [וזה סוד פנות אלול], וזה עקר כבודו:

וזה (ישעיהו נ"ח): "וכבדתו מעשות דרכיך". 'דרכיך' לשון רבים. הינו עיל ונפיק, וכשיש לו אלו השני בקיאות הנ"ל, אזי הוא הולך בדרכי התשובה וזוכה לכבוד ה'...

[ז]... מי שרוצה לילך בדרכי התשובה, צריך לחגר מתניו, שיתחזק עצמו בדרכי ה' תמיד, בין בעליה בין בירידה, שהם בחינת: "אם אסק שמים ואציעה שאול" וכי, הינו בין שיזכה לאיזו עליה, לאיזו מדרגה גדולה, אף - על - פי - כן אל יעמד שם, ולא יסתפק עצמו בזה, רק צריך שיהיה בקי בזה מאד, לידע ולהאמין שהוא צריך ללכת יותר ויותר וכי, שזהו בחינת בקי ברצוא, בבחינת עיל, שהוא בחינת: "אם אסק שמים שם אתה". וכן להפך, שאפלו אם יפל, חס ושלום, למקום שיפל אפלו בשאול תחתיות, גם כן אל יתיאש עצמו לעולם, ותמיד יחפש ויבקש את השם יתברך, ויחזק עצמו בכל מקום שהוא, בכל מה שיוכל, כי גם בשאול תחתיות נמצא השם יתברך, וגם שם יכולין לדבק את עצמו אליו יתברך, וזה בחינת: "ואציעה שאול הנד". וזה בחינת בקי בשוב, כי אי אפשר לילך בדרכי התשובה, כי אם כשבקי בשני הבקיאות האלו...

מקורות לעיון והרחבה

מקור מס' 1: "חיי מוהר"ן" אות תנ"ג

אם הייתי עובר חס ושלוש עברה גדולה ביותר, אף-על-פי-כן לא היתה העברה משלכת אותי כלל, רק הייתי אחר העברה איש כשר כמו קודם, רק אחר כך הייתי עושה תשובה.

מקור מס' 2: "חיי מוהר"ן" אות תל"א

ואפילו בעבודת השם צריכין לפעמים זאת לבלי להכריח עצמו יותר מדי, אף-על-פי שבאמת צריכין להיות זריז גדול מאד לקדש עצמו כראוי. ולזכות לעבודת השם בשלמות במהירות גדול, ואסור להניח מיום לחברו כלל, כי אין העולם עומד כלל אפילו כהרף עין, ועל כן כל מה שיכולין להתגבר לעשות איזה דבר בעבודת השם צריכין לעשות מיד דיקא בלי אחר ועכוב כלל... כי אין לאדם בעולמו כי אם אותה השעה ואותה הרגע בלבד. אף-על-פי-כן לפעמים כשרואין שמתגברין ומכריחין עצמו לאיזה דבר ואינו עולה בידו. צריכין לפעמים להמתין ולבלי לפל בדעתו מזה, ולבלי לבלבל דעתו כלל במה שאינו זוכה לאותו הדבר, וימתין קצת עד שתבוא עתו. ואי-אפשר לבאר דבר זה בכתב כלל. ורבנו זכרוננו לברכה היה בדבר זה חידוש נפלא מאד, כי היה זריז בתכלית הזריזות שלא היה דוגמתו בעולם... ואף-על-פי-כן היה מתון גדול, כשראה שאינו עולה בידו היה מתון מתון... ואי אפשר לבאר דבר זה בכתב.

מקור מס' 3: "שיחות הר"ן" אות קע"ח

פעם אחת עמדתי לפניו לעת ערב סמוך לתפלת המנחה. והיה מסתכל בחלון בדרך השתוקקות נמרץ וכליון עינים ודבר עמי מענין היום שחולף ועובר מהרה. ענה ואמר: מה שיש לי לעשות בזה העולם, (ואמר זאת בדרך הפלגה, כלומר שיש לו הרבה מאד לעשות בזה העולם שאי אפשר לשער) והנה היום חולף ועובר מהרה. ואמר בלשון אשכנז בזה הלשון: וואס איך האב צו טהון אין דעם עולם:

מקור מס' 4: "ליקוטי מוהר"ן" קמא ל"א, ט"ו

ועקר התנהות הנפש, הוא על - ידי השתוקקות והכסופין של איש ישאל אחר השם יתברך. כל אחד לפי מדרגתו שהוא נכסף ומשתוקק ומתגעגע להגיע אל מדרגה למעלה ממנה, על - ידי הכסופין אלו נעשה נפש. כמו שכתוב (תהלים פ"ד): "נכספה וגם כלתה נפשי", הינו מה שאני נכסף וכלה אחר השם יתברך, מזה בעצמו נעשה נפשי. וזה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ביצה ט"ז): "וינפש" כינון ששבת ני אבדה נפשי. הינו שבתחלת השבת שצריך לקבל נפש תנה אנו זוכרין מאבדת הנפש בחל, ואומרים: "וינפש", ני אבדה נפש, ומתחילין להתגעגע אחריה. ועל - ידי - זה בעצמו שאנו מתגעגעין אחר הנפש, מזה בעצמו נתנה הנפש היתרה...

אך כדי שתצא הנפש מכח אל הפעל, צריך לדבר בפה הכסופין והשתוקקות, שהוא נכסף ומשתוקק. כמו שכתוב (שם ה'): "נפשי יצאה בדברו", שעל - ידי הדבור יוצאת הנפש מכח אל הפעל. כי על - ידי השתוקקות נתנה הנפש בכח, ועל - ידי הדבור שהוא מדבר בפיו השתוקקות, נגמר הנפש ויוצאה מכח אל הפעל:

מקור מס' 5: שיחות הר"ן אות רנ"ט

פעם אחד אמר: צמאון הוא תאוה גדולה. ולפי הבנתי, כונתו היתה לרמוז לנו מענין השתוקקות וכסופין וצמאון להשם יתברך שהוא דבר נפלא מאד. כמו הצמא מאד כשהוא בא אל המים. שיש לו תענוג גדול משתיתו לגדל צמאונו, נמצא שעקר תענוג הגדול הוא על ידי הצמאון. כמו כן הוא כל עניני כסופין וגעגועים דקדושה להשם יתברך ולעבודתו באמת. וזהו עקר תענוג עולם הבא שאז יזכו לרצון ולכסופין בחינת רעוא דרעוין (תלט) שהוא בחינת הסתלקות משה (תמ) והוא בחינת ארבע מאות עלמין דכסופין דירתין צדיקיא לעלמא דאתי. הדא הוא דכתיב (בראשית כג טז): "ארבע מאות שקל כסף" וכו' כמבאר בזה הקדוש (א קכג): דכסופין דיקא. כי אז יזכו לצמאון ולכסופין אמתיים להשם יתברך שזהו עקר התענוג של עולם הבא שיזכו בכל פעם לרוות צמאונם:

מקור מס' 6: ליקוטי מוהר"ן תנינא ז', ז'

הצדיק עקר שלמותו, כשיש לו שני הבחינות הנ"ל, דהינו שינדע איך לדבר וללמד ולהאיר בכל אחד ואחד, בדברי מעלה ודברי מטה, בעליונים ובתחתונים, בשמים ובארץ, שהם בחינת גדולים וקטנים, הינו שלהגדולים במעלה, בני עליה, בחינת דרי מעלה, צריך שיהיה כח להצדיק להראות להם ולגלות להם, שצדן אינם יודעים כלל מהשם יתברך, בחינת: 'מה חמית מה פשפשת' וכו' וזה הלמוד וההשגה הוא צריך להאיר ולהכניס בהגדולים במעלה, שהם בחינת דרי מעלה. ולהפך, יש בני - אדם שמונחים במדרגה התחתונה מאד, עד שהיו מנאשין את עצמן לגמרי, חס ושלום, כי נדמה להם שהם רחוקים מאד מהשם יתברך, וכבר אבד נצחם ותחלתם מה' צריך הצדיק שיהיה לו כח לעוררם ולהקיצם, שלא יהיו מנאשין עצמן בשום אופן בעולם, יהיה איך שיהיה, ולהראות להם ולהאיר בהם, כי צדן ה' עמם ואצלם וקרוב להם, ואפלו בתוך הארץ ממש, אפלו אם נפל לשאול תחיתות, חס ושלום, אף - על - פי - כן שם דיקא נמצא כבודו יתברך, כי "מלא כל הארץ כבודו" וזה בחינת כל, שיש להצדיק וכו', כנ"ל]:

מקור מס' 7: ליקוטי מוהר"ן תנינא ז', א'

פי מרחמם ונהגם (ישעיה מ"ט) הינו מי שהוא רחמן, הוא יכול להיות מנהיג.

מקור מס' 8: שיחות הר"ן אות ק"מ

כשומר לי (רעג) ענין הנדפס בלקוטי תנינא סימן פ"ו על פסוק (שמות ו ט): "מקצר רוח ומעבודה קשה", שעל ידי קטנות אמונה צריכין לעובדות קשות וכו' עין שם, עמדתי לפניו כמשתומם ומחשבותי היו תמהים בענין זה. כי נדמה לי שיש לי אמונה קצת. ענה ואמר בלשון גערה קצת כאומר: ואם יש לך אמונה, אין לך אמונה בעצמך (האסטי אין דיר קיין אמונה ניט).

והזכיר מיד מאמר רבותינו זכרונם לברכה: כי מי בו ליום קטנות, מי גרם לצדיקים שיתבזבו שולחנם לעתיד לבוא קטנות שהיה בהם בעצמן. שלא האמינו בהם בעצמן. ורש"י זכרונם לברכה פרש שם כפשוטו - קטנות אמונה. אבל מדקדוק לשון הגמרא שאמרו שם קטנות שהיה בהם, נראה מבאר דברי רבנו זכרונם לברכה שעקר קטנות האמונה שלהן היה בהן בעצמן. ויש לפרש לפי זה שלא האמינו בהקדוש ברוך הוא שהוא טוב לכל והם חשובים וגדולים בעיניו יתברך. ומחמת זה היה בהם קטנות. וזה היה עקר קטנות האמונה שלהם מה שלא האמינו בהם בעצמן. ויש לכוון גם פרוש רש"י לזה:

והכלל המובן מדבריו שהאדם צריך שיהיה לו אמונה בעצמו שגם הוא חביב בעיני השם יתברך. כי לפי גדולת טובתו של השם יתברך גם הוא גדול וחשוב בעיניו יתברך. וכבר מבאר ענין זה כמה פעמים שאין זה ענוה להיות במחין דקטנות חס ושלום, וצריכין לבקש הרבה מהשם יתברך לזכות לדרכי ענוה באמת וכו'. (עין בלקוטי תנינא סימן כ"ב ובסימן ע"ב) ועוד בכמה מקומות. גם אחר כך בסמוך אחר שאמר ענין הנ"ל, הגיע ראש השנה ואמר אז התורה חדי רבי שמעון סימן ס"א בחלק ראשון. ושם הזכיר ענין חסרון אמונה בעצמו עין שם באות ה' מה שכתוב שם. ויש שיש עליהם מחלוקת מחמת שאין להם אמונה בעצמן (רעד) וכו':

מקור מס' 9: חיי מוהר"ן

אות תקפ"א:

שמעתי איך שרבנו זכרונם לברכה כתב פעם אחת מכתב לבתו שרה זכרונה לברכה באהבה וחבה גדולה, ואיך שהוא משתוקק מאד שתהיה על שולחנו בכדי שיוכל להשתעשע עמה בכל יום, ולקבל מדבוריה חכמה ויראה. הלא את דומה שם כהדס במדבר שאין מי שיקבל ממנו ריחו הטוב וכו'.

אות תקפ"ב:

שמעתי מאיש אחד מאנשי שלומנו שעמד אז עם עוד כמה אנשים מאנשי שלומנו בשעה שקבלה את המכתב הנ"ל וקראה אותו, ובכתה לפנייהם בדמעות שליש ואמרה, מסתמא אני עכשו במדרגה פחותה ושפלה מאד כשאבי משבח אותי בעיני כל-כך. כי שמעתי מאבי שאמר להרב רבי נתן שלפעמים הוא משבח את אחד בעיניו ובפניו, מחמת שרואה שגם ממדרגתו ועל-כן צריך לתזק אותו.